

Torsdag med THORS

5-1.84

***DRAVEL** brukar vi naturligtvis inte finna i professors språkspalt — utom i dag då han avsiktligt tar upp ordet dravel. Han är också ute och vandrar bland klippdassar, fingerborgar och ortnamn på -dava.*

Dagens första fråga gäller ett egendomligt ord i Psaltaren, psalm 104, vers 18. Där står det (i 1917 års text): — "klyftorna äro klippdassarnas tillflykt". Vad kan klippdassar avse för någonting?

Klippdassarna, som också kallas **klippgrävlingar**, är ett egenartat djursläkte som finns i sydvästra Asien och Afrika. De är inte släkt med grävlingarna, utan är en säregen grupp bland hovdjuren. Namnet syftar på deras skicklighet att klättra.

Det egenartade namnet **klippdassar** syftar alltså i förleden på klätterförmågan (Svensk uppslagsbok säger att dessa djur "klättra även uppför lodräta klippavsatser"). Den egendomliga efterleden **-dassar** är övertagen från tyskan; tyskans **Dachs** betyder nämligen "grävling" (samma tyska ord har gett upphov till namnet på hundrasen **tax**, som på tyska heter **Dachshund** "grävlingshund").

Om bibelstället i fråga skall sägas att den norska Bibeln talar om "grevlingen" rätt och slätt.

Samme läsare undrar, vad ordet **fingerborg** har för ett ursprung. — Det egendomliga i ordet **fingerborg** är givetvis senare leden. Den hör samman med verbet **bärga**, som i äldre svenska kunde betyda "gömma, skydda" och var ett starkt verb med perfektparticipet **burghin** eller **borghin** som motsvarighet till vårt **bärgad**. **Fingerborg** betydde således ursprungligen "fingerskydd".

Ett annat ord, vars ursprung intresserar samme läsare, är **dravel**.

Dravel betydde i gammal svenska "avfall, smörja" och dessutom (liksom nu) "struntprat". Ordet är släkt med **drav** "svinmat" och med **drägg**.

Samme läsare vill också få veta, vad det sydösterbottniska ortnamnet **Langdavan** (kort **a** före **v**) egentligen betyder. — **Dava** är ett ganska känt dialektord i våra svenskbygder och betyder "sank dæld". Ortnamn på **dava** finns både i Sydfinland och i delar av Österbotten; jag känner exempelvis till ett **Viddava** i Oravais.

Till slut bland frågorna från samme läsare en som torde ha allmänt intresse: "Börjar en mening efter kolon och semikolon med stor eller liten bokstav?" Frågaren påpekar själv att personnamn (och jag skulle säga: namn överhuvudtaget) utgör ett undantag: de stavas normalt med stor bokstav.

Stor begynnelsebokstav brukas efter kolon vid **direkt anföring**, t.ex.: I Luthers lilla katekes förekommer ofta frågan: "Vad är det?". Överstens order lydde: "Varje man skall göra sitt yttersta". Exemplifieringar och förklaringar efter kolon har däremot liten begynnelsebokstav, t.ex. "Vapnet har tre färger: blått, gult och rött."

Efter semikolon följer liten begynnelsebokstav, t.ex. "Hans situation anses vara mycket svår; många väntar, att han skall göra konkurs."

En dam bland läsarna frågar: "Finns det någon nyansskillnad mellan **verkliga** och **faktiska**?"

De bägge orden är såvitt jag kan se i stor utsträckning liktydiga. **Verkligen** är dock ett starkare ord, t.ex. "Det var verkligen roligt att få träffas". Ordet används ofta, men inte alltid före ett följande adjektiv. Det vanliga uttrycket "Det var verkligen inte en dag för tidigt" har ju inte något följande adjektiv efter **verkliga**.

Carl-Eric Thors